

Hirdetési díj helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKON.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, virágutca, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyilttér” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítatik.	

Fényes elégtétel a „Hymnus”-ügyben.

A mint előre sejtettük Császka György érsek ő eminenciája Mamuzsich Lázár polgármester, Varga Károly és Farkas Zsigmond ügyvédek által álló magához kéretett hármasküldöttség előtt, a bűnös prépost-plébános jelenlétében fényes elégtételt szolgáltatott Szabadka város hazafias érzelmű közönségének az ellene elkövetett merényletért.

Az érsek a küldöttség tagjait a legnagyobb előzékenységgel és szívéllyel fogadta, s egy igazságos és hazafias főpaphoz méltó udvariassággal tüntette ki, míg a jelen volt prépostot egy nagy csint elkövetett iskolás gyermek módjára egyszerűen ignorálta.

Kijelentette az érsek a küldöttség előtt a prépost jelenlétében, miszerint sajnálja, hogy a prépost Szabadka polgárságának abbeli kívánatát, mely szerint egyházában a „Hymnus”-t a hazafias magyar nemzet ezen szent imáját mise után elénekelni megengedje — az ő (az érsek) egyszerű kérelmére nem respektálta, — most már ezt **megparancsolja**. De hogy ezt a „feledékeny” prépost valahogy el ne felejtse, írásban is kiadta neki a *parancsot*, sőt mi több, az érsek

írásbeli nyilatkozatot is vett a nyakas préposttól arra nézve, hogy a „Hymnus” éneklését elrendelő érseki meghagyást tudomásul vette.

A prépostnak magatartását, ki levette nyakáról az aranykeresztet, ezt rendelkezésére bocsátván az érseknek, szánalommal nézték a szabadkaiak, de erre ismét csak azt mondhatjuk:

„Tu l'as voulu Georges Dandin.”

A prépost amit keresett, meg is kapta.

Ezek szerint a szabadkai hazafias közönség egyházmegyéje főnökétől fényes elégtételt nyert, amint ezt másképp nem is vártuk.

Kalapot emelünk Császka György kalocsai érsek és Szabadka város méltó diszpolgára előtt, kinek városunkba érkezését már most a legforróbban óhajtjuk.

Igaz, félig igaz, nem igaz.

A „Szabadság”-ot mindig olyanak ismertem, hogy a tiszta igazság elől hasábjait nem zárja el, azért hiszem — bár jelen cikkem utolsó pontja az ő álláspontjával nem vág egybe — helyt fog adni a pártatlan igazságnak.

A „Hymnus ügyben” a hozzáértők és nem hozzáértőknek annyi különféle véleményét olvastuk már, hogy igazán nem volna csoda, ha a jóra való gondolkozni szerető koponya

belebolondulna. „Imádságunkat megbecstelenítették”, mondja az egyik fél. „Templomunkat nem engedjük megbecsteleníteni, a templom legyen templom”, mondja a másik. „Hazaárulás” hangzik itt, „A hymnus éneklése nem hazafias”, halljuk amonnan. „A primás elénekelte”, mondja az egyik, „A prépost nem engedhette, hogy elénekeljék”, szól a másik. No hát kérem szeretettel, ebbe nagyon könnyen bele lehetne bolondulni. Mi hát e dolog körül igazság? Épen ezt a kérdést akarom az alábbiakban tisztába hozni és azt mondom, hogy: *igaz, félig igaz, nem igaz*. De, hogy erre a furcsának látszó feleletre ne sokáig csóválja a fejét valamelyik értelmes olvasó, meg is fejtem: mi igaz, mi a félig igaz és mi a nem igaz?

Mielőtt azonban ezt kifejténém, kijelentem, hogy az alábbiakat nem kívánom kapcsolatba hozni a szabadkai affairrel, se a prépost ur, se az ujságok ellen, de se a prépost ur, se az ujságok mellett nem foglalok állást, hanem egyszerűen kijelentem az igazságot a maga valóságában. Ne tévesszük el tehát, hogy az alábbiakban *tisztázni akarunk és nem polemizálni*.

Tegyük fel tehát a kérdést: kell-e a hymnus vagy nem? Háromféle szempontból lehet rá felelni, a) nemzetiségi szempontból, b) dogmaticus szempontból és c) az egyházi törvények szempontjából.

A mi az elsőt illeti, t. i. a hymnusnak nemzetiségi szempontból való elfogadását, vagy el nem fogadását, arra azt kell mondanunk, hogy a kinek a magyar nemzeti hymnus *nem-*

TÁRCZA.

A kulisszák mögül.

Nincs finomabb, módosabb nép mint a színész és prókátor. Hogy ne! mikor ott a világot jelentő deszkán ölelkezik Romeo és Julia, künn a másik világban pedig egymás legelkeseredettebb ellenfelei. A prókátor is legjobb barátján — ha az védencének ellene — úgy elveri a port, mint pl. a hogy eláztatta minden szabályszerűsége daczára a kir. ügyész jó barátját 3/4-es tomporlókése miatt; künn a nagy világban aztán jó pajtasok továbbra is.

Napnál világosabb, hogy e hasonlat megállja a sarat. Mégis vannak oly szerencsétlen anyagból gyurt egyének, kik nem akarják elhinni, hogy ez egészen így van. No hát ezt könnyű begyőzni. Tessék csak megfigyelni, mily véleménnyel vannak egymás között, egymás felől a prókátorok, s meg lehet győződve mindenki, hogy a színészek közt is így van.

Hanem ez mellékes dolog, a lényegre kell a súlyt fektetni. Tehát elkezdem mesémet.

Van egy általánosan ismert irodalmi uri ember, ki szórakozásból egy egész sárkányhadserohez fordult védelemért; ott köz-

tük megnyugszik felkavart lelke; ott elfelejti hogy Vörösmartlyként: az emberfaj sárkányfogvetemény! S ez nem csoda, hiszen a csóka szelid madár, s néha — ha t. i. nyelve megoldva — értékes is. Csókaéknál aztán felüldül. Egy óranegyed az új körben, s az ember kárpótólva van minden kinokért.

Ily óranegyedes szórakozás eredménye, a mit alábbiakban elmondandó vagyok.

Ott vagyunk a kulisszák mögött; ott, hol a fesztelenség a legfő élv és a feszesség a napiparancs, melyet betartani főfőkötelesség és főfőérdem. Hja! aki ezt meg nem érti, az sohasem fog a kulisszák mögött boldogulni; ezt magyarázni, esürni, csavarni nem lehet.

Mondja csak édes kis madaram, mi az ön véleménye Bácskai Julesa felől?

A kis madár Juhász Ilona névre hallgat s így kezdi bájos dalát:

Hát kérem a hangjában valódi kincset rejt, de úgy van vele mint a bánya, a hegy gyomra a drága fémekkel.

Nem értem, kis madaram!

No hát még önnel sem lehet virágnyelven beszélni, egy állítólagos ujságszerkesztővel?

Édes kis madaram, ne nyugtalanodjék, de hát ezt a tudósítást a prózai rész szá-

mára akarom fölhasználni. Tehát, mi a véleménye Bácskai Julesa felől? Mert hát Csóka szerencsésebb mint Diogenesz, ki lámpát gyújtott fényes nappal s mégsem talált **embert**; Csóka egy vörös lámpával kezében két egytestvérre talált, kik mindketten **nagyok**.

Hogy van hangja, de az a baj, hogy hogy . . . ki mondom na! hogy nincs iskolázva, s ezért sok a gixer és legtöbbször hibás az intonálása is. De már most megyek, mert különben nem nézhetem át szerepem.

Pá, kis madaram. Ép ott jön Bácskai, majd meghallom, mit szól ő kegyedről.

Kíváncsi vagyok.

De nem mondom majd el.

*

Kedves fülemilém, ugyan ne restelje pár szóval véleményét elmondani a Juhász Ilona éneke fölött. Kíváncsi vagyok egyenlők e nézeteink.

Hát kérem nincs is annak csunya hangja s úgy látszik agyonetiquettirozták az iskoláztatás idejében. Hogyne! mikor nem képes még akkorát sem kiálltani, hogy a karzatra gyakorolna hatást! Pedig ön tud németül, tehát tudja azt is, hogy mit mond a német közmondás: Alles Gute kommt von oben! (Ambar ennél többet én sem tudok.)

Minden jó fölülről jön! szól némi fleg-

zetiségi szempontból nem hellene ebben a hazában, (amit nem szeretnék senkiről feltenni) az nem tudom miféle lelkiismerettel merne szegni abból a kenyérből, melyet ennek az országnak földje termett. Akárki legyen is tehát az, a kinek a magyar nemzeti himnus nemzetiségi szempontból, nem kellene Magyarországon, az lehetne minden, de e hazának jóra való polgára semmi esetre sem, ez igaz.

A mi a dogmaticus kérdést illeti, itt leg hamarabb zavarba jön azoknak a sok különféle dolgoknak olvasása után a járatlan ember s csodálkozik rajta, hogy lehet az, hogy egyik pap — köztük a primás is — megengedhetőnek tartja, a másik pedig ellenkezőleg gondolkodik. Kétféle dogmatika van talán? Korántsem! Ha e szavakat: *„Megbűnhődte már e nép a multat s jövendőt”* szószerint vesszük, csakugyan dogmaellenes. Előre bűnhődni, a jövendő bűnért előre megfizetni az egyház tanítása szerint csakugyan téves tant foglal magában. Hiszen ha lehetne előre is bűnhődni — én hozzáfoghatok s bőjtölök, magamat sanyargatom, s Isten tudja miféle önkéntes büntetésnek vehetem alá magamat abban a reményben, hogy előre megbűnhődjek egy bűnt, a mit még csak agyamban forgatok. Elvégezvén az előre való bűnhődést, most már szabadon lophatom el a poszkiszlit. hiszen előre megbűnhődtem érte. Hogy ez az egyház tanításával ellenkezik az bizonyos; de az is bizonyos, hogy nem ellenkezik az egyház tanításával a kérdéses szavak képletes értelme, mely nem egyéb, mint hogy ez a nép többet szenvedett már, mint multjának hibái miatt megérdemelt. Hibázott sokat e nemzet, pártütő nép volt, testvér testvér ellen emelt e hazában fegyvert, de nyakunkra jött a tatár, török stb. a kik által többet szenvedtünk, mint hibáink miatt megérdemeltünk volna. Ez pedig — hogy t. i. *többet szenvedtünk, mint megérdemeltünk* — nem képez dogma ellenes vétséget, mert hiszen az egyház tanítása szerint nem e földön van a teljes igazságszolgáltatás és maga az egyház tanítja, hogy Isten nem csak a bűnösre, de az ártatlanra is bocsát megpróbáltatást, hogy valami czélt érjen el általa. Az egyház tanítása szerint

mával az állítólagos ujságíró, bizonyítva a föltevést, hogy ő ért németül. S hozzá teszi, finom bókkal: Most meginterwiewolom Petrik Ágnes felől is. Legalább itt is megtudom vajjon egy véleményen vagyunk-e felőle?

Uram, e bizalmas hang lekötözött és hizelgő is rám nézve, de ne tessék azt hinni, hogy egy szót is szólok, mielőtt ön el nem mondja nyíltan véleményét.

Szépen sarokba szorít, Ám legyen. Én úgy látom Petrik Ágnes tanult énekelni, de hiába a tudomány, ha nincs itt is meg az a mi kell. (Az „itt” szónál fölösleges mondanom, hogy bár a saját Ádámcsutkáját fogta meg a jobb keze hüvelyk és mutató ujjával, mégis a Petrik Ágnes torkának hiányára célozott elég kézzelfoghatóan.) Hangterjedelme sem mezzo, sem magas sopranra nem alkalmas. Az iskolamestere tehette tönkre a hangját, mert felső hangjai erőltetett kiabálások, melyek még egy orpheumban sincsenek túrva.

Ugyan kérem — szólt méltatlankodva a fülemile — hogyan tudja őt ennyire ócsárolni!

Oh! ez nagyon szép kegyedtől, kedves kis fülemilém, hogy így pártolja rivaleját!

Micsoda! rivale és Petrik Ágnes! hogy mondhat ilyet? Hát én csak oly fokon állok ön előtt, mint ő? De ugy-e most hallgat,

tehát a bűn és bűnhődés e földön nem mindig van országban. Miért ne bűnhődhetett volna hát a magyar nemzet — az egyház tanítása szerint is — többet, mint hibái miatt megérdemelt? Itt nincs dogmatikus vétség. Ime tehát, ha dogmaticus kérdésben el akajunk igazodni, meg kell különböztetni, vajjon szó szerint, vagy képletes értelemben vesszük-e a dolgot. Hogy egy költői frázist melyik értelemben kelljen vennünk, nem sokat kell rajta törni a fejünket. Innen van aztán, hogy sok pap, megengedhetőnek találja a himnust dogmaticus szempontból is. Szószerint való értelemben tehát a dogmaticai hiba igaz, *képtelen értelemben nem igaz*. Így értettem én a *„félig igaz, félig nem igazt”*.

A mi a harmadik szempontot illeti, t. i. az egyházi törvények szempontját, erre nézve a kath. egyháznak főnálló törvénye van, hogy templomban csak olyan éneket szabad énekelni, melyek egyháziilag jóvá hagyattak. Ezt a törvényt önhatalmulag felbontani egy plébános sincs fölhatalmazva, legyen az prépost, vagy más. A mikor tehát ebből a szempontból vetnek a törvényhez ragaszkodó papnak szemére valamit, nincs igazuk. Így értem én a *„nem igazat”*.

Ez uraim a száraz igazság, vonja le belőle ki-ki a tanulságot.

X—Y—Z.

A Henczi-szobor megkoszoruzása.

48-as honvédeink következő átiratot intézték a központi bizottság elnökségéhez:

Az országos központi-bizottság tekintetes Elnökségének.

Budapesten.

Vettük a honvédegylet orsz. közp. bizottság elnökségének f. hó 6-án kelt szám nélküli levelét, melyben a budai várban felállítandó honvéd-émlék-szobornak f. évi november 2-án leendő ünnepélyes leleplezésére egyetünket meghívni sziveskedett.

Olvasva a t. elnökség felhívásának tartalmát, — szívünk fellángolt, örömkönnnyű toltult szemünkbe, hogy annyi keserves szenvedés és négy évtizednek eltelté után, meg-

engedte Istenünk elérni, hogy ő s Budavára egyik főtéren egy oly emlékszóbor díszeljen, mely az 1848-iki dicsteljes korszak eszméinek — és a régi honvédek érdemeinek dicsőségét hirdesse. Hogy örökös monumentuma legyen az mindazoknak, akik Budavár felainál együtt küzdöttek, de méginkább azon hős bajnoksorsaiknak, akik ott elvérzettek, de annak ormaira kitűzték a győzelmes nemzeti színű zászlót.

Való igaz, hogy avval a szűkmarkú segélylyel, amit a Nemzet az 1848/49-iki szabadságharcban elvérzett hősök árvainak és özvegyeinek, nemkülönbben a még élő és nyomorban sinlódó régi bajtársaknak nyújt, habár legkevésbé sem lehetünk megelégedve — örömmel fogadtuk a *meghívást*, — mintegy előhírnökéül annak, hogy egy új korszak nyílik számunkra és maholnap befog következni immár mindenütt és minden oldalról a *teljes elismerés*.

Ki ne örülne annak, ha azt látja, hogy a vésteljes felhő, mely csaknem folytonosan homályban tartotta eddig a haza hős bajnokainak érdemeit, immár szakadozik? Ha azt látja, hogy még azok a hősök is akik a *történelmi mult* érdemeinek számbavételétől elzárkoztak, most már megadják, kénytelenek megadni szeretett hazánkban a *multnak* és a jelennek azt a tiszteletet, amelyet annak hű és igaz fia kiérdemeltek?

Tisztelt Elnökség!

Amidőn a meghívást vettük, mi azon reményben ringatódtunk, hogy a szoborleleplezési ünnepély is ilyen lesz.

Azonban nagy szomorúságunkra, azt látjuk, hogy a szép és fenségesnek ígérkezett nemzeti ünnepély nem így céloztatik megtartatni.

Az idő óta az orsz. albizottság elnöke Ivánka Imre honvédezeredes és ő Felsége a király v. b. t. tanácsosa ne ve alatt egy program jelent meg, amelynek megállapodásait mi nem osztjuk és ennél fogva a leleplezési ünnepélyen nem is fogunk megjelenni. Mindenesetre föltűnő, hogy ez a program csak is a napilapok útján jelent meg,

a tenort nem lágyan énekel, hanem egyszerűen kiabálja. Némileg igaza van. De én most öntől szeretném hallani milyen véleménynyel van Mátrai felől.

A hiúságában sértett szerepe jutott a kérdezettnek, ki is benső felindulását néhány pillanat alatt leküzdve ekép szóla: Idővel, tetszik tudni: idővel, jó baritonista válhatik még belőle. Hangja elég kellemes, de úgy látszik nem meri úgy mint kellene, kiadni. Félti a hangját, vagy mi a kő!

Mindkét férfi az ablak felé közeledett, a mint kettecskén végig mérték a termet.

Uram fia! kiált a bajuszos, majd fülíg pirulva, majd elsápadva.

Mi az! mi baj! szól az ablakon kitekintve a bajusztalan, — talán csak nem látott meg valami rémalakot, hogy úgy megijedt! Különbben is az utcza üres, csak egy nő megy sietve a főtéren felé.

De ki az a nő?

Ugy hiszem a Nagy Katicza.

Lehet. Milyen kedves a kicsike úgy távlatból. Megyek meginterwiewolom őt is.

Ezzel rohant kifelé s mint a mesében szokás mondani még most is fut, ha meg nem állt.

Lavina.

és a fentiszelt Elnökség nem találta szükségesnek azt velünk csatolmányban közölni.

Még feltűnőbb az, hogy a midőn az úgy a történelmi emlékekkel, mint pedig a közfelfogással és általános hazafias érülettel merőben ellentétes álláspontot foglal el, hogyan tudta a t. orsz. központi bizottság mind ezt szó nélkül tűrni, s megengedni azt, hogy a fentemlített albizottság a program irányelveinek és feltételeinek megállapításánál mellőzhetlen az erre illetékesen jogosult minden faktorokat, de különösen az 1848/49-iki honvédegyleteket?

Ujban azt mondjuk: hogy a történetet mélyen sajnáljuk, és szívünkben óhajtjuk miszerint adja Isten hogy legyen szerencsés szeretett hazánkra nézve az ebből való kibontakozás.

Amiért is, amidőn hazafias aggodalmunkat ez irányban jeleztük, mai nap tartott választmányi ülésünknek határozatát — melyet menten minden párt — érzelmtől avagy egyéb tekintetektől egyhangulag meghoztunk — alatt ide mellékeljük.

Szabadkán, 1892. évi október hó 20-án megtartott választmányi ülésünkben.

Malachovszky László, **Antunovich Mátyás,**
honv.-egyl. jegyző honv.-egyleti elnök

Honvédegyületünk határozata.

Tekintve, hogy a szobor bizottságnak ismert, de a honvéd egyetkekkel nem közölt programjába a honvéd szobor leleplezése és megkoszoruzásán kívül a Hentzi-szobornak a 48-as honvédség nevében leendő megkoszoruzása is felvetett s ez utóbbi ténykedés a helybeli honvédegylet hazafias érületét mélyen sérti; továbbá, hogy sem a szoborbizottságnak sem a honvédegyletek orsz. közp. bizottságának egyetlen egy vidéki honvéd egyletétől, sőt magától a most említett központi bizottságtól sincs meghatalmazása arra nézve, hogy a Hentzi-szobor a 48-as honvédek nevében és képviselőiben megkoszoruztassék, hogy a felette fontos ügyben az egyedül illetékes honvéd egyletek előzetesen meg nem hallgatattak: a helybeli egylet méltó felháborodásának adván kifejezést, tiltakozik az ellen, hogy a Hentzi szobor a honvédség nevében megkoszoruztassék; az illetőket kik e ténykedésben részt vesznek a régi honvédség mandátariususainak el nem ismeri, őket csupán magán személyeknek tekinti; tagadja, hogy bárki is jogosítva volna a 48-as honvédek nevében azok előzetes meghallgatása és felhatalmazása nélkül intézkedni; ennél fogva kijelenti, hogy eme bennünket különben is lealázó és nemzetünk féltékenyen őrzött erkölcsi becsületétől megfosztani szándékolt ünnepélyre megbizottakat nem küld, abban magát nem képviselteti s ezen egyhangu határozatáról a meghívást kibocsátó országos központi bizottság elnökségét jelen jkv. másolatának melléklésével átiratilag értesíti.

A kalocsai érseknél járt hármassal küldött-ség által végzettekről Farkas Zsigmond következőképp beszámol:

Polgártársak!

F. év október hó 9-én megtartott népgyűlés határozatából folyólag szervezve a száz-as bizottságot, már kérésrel fordultunk illetékes helyre az elfogadás napjának megállapítása végett a midőn f. hó 18-án ő nagyméltósága az Érsek ur sürgőnye érkezett ide, mely Varga Károly és Farkas Zsigmond úgy Mamuzsich Lázár polgármester urakat ez ügyben magához kérte.

Nevezett urak ő nagyméltóságánál meg-

jelvenve az ügyet végelezték és eljárásukról alulirott bizottságnak következő jelentést tettek.

Tiszt. végrehajtó bizottság!

Ő nagyméltósága Császká György kalocsai érsek ur f. hó 18-án érkezett sürgőnyével minket úgy Mamuzsich Lázár polgármester urat a száz-as bizottság fogadását megelőzőleg magához kéretve siettünk ennek eleget tenni.

Megjelenve ő nagyméltósága előtt, a legkitüntetőbb fogadtatás után, azonnal értekezésre hívott bennünket és háromuk jelenlétében kijelenteni kegyeskedett, hogy a prépost ur makacs engedetlensége főpásztori lelkét mély fájdalommal töltötte el, és most már írásbeli nyilatkozatot vett tőle, melyben kötelezi magát, hogy ő nagyméltósága intenciójához képest tekintettel arra, hogy a „Hymnus“ eléneklésének eltöltése Szabadkán meghotránykozásra adott okott, annak eléneklését a jövőben az Isteni tisztelet után akadályozni nem fogja.

Este 7 órakor ő nagyméltósága újból értekezletet tartott, a melyen a prépost plébános ur is jelen volt. Ő nagyméltósága az előtte álló prépost-plébános urnak kifejezte azon kívánságát — kezét a nyilatkozaton tartva, hogy óhajtatását most már teljesíteni fogja mire a prépost-plébános ur e szavakkal felelt: „Nagyméltóságod parancsa, teljesíteni fog.“

Az elintézés ezen módja teljesen megfelelően a népgyűlés határozatában foglalt kérelemnek, azt mély és benső köszönettel és hálaérzettel vettük tudomásul.

Még ki kell jelentenünk azt, hogy fogadtatásunk legnagyobb mértékben kitüntető kegyessége és szívéllyessége, de a hallott nyilatkozatok is meggyőzték bennünket arról, hogy hazafias álláspontunk a prépost ur álláspontjával szemben helyeseltetett.

Kérjük ezen jelentésünket tudomásul venni és alkalmas módon közzé tenni.

Varga Károly s. k. Farkas Zsigmond s. k.
Polgártársak!

Ezen jelentést, midőn egész szövegében önöknek tudomására adjuk, a fényes elégtétel büszke önértetével mondunk önöknek köszönetet, hazafias kitartás és támogatásukért, melyel ügyünk diadalát szívesen segítették.

És miután most már ezen ügy teljesen befejeztetett ő nagyméltósága, kegyes érsek urunk óhajtatásának megfelelően most már arra kérjük önöket, vegyék ez ügy illetően befejezését örvendetes tudomásul és ékesítsék fel magukat a győzelmes fél legszebb erényeivel, az engesztelődéssel, a bocsánattal, a hékével!

Szabadkán, 1892. év, október 22-én.

A népgyűlés végrehajtó bizottsága.

Irodalom, művészet

Színház. Csóka direktor ellen immár panasza nem lehet a szabadkai publikumnak. Hiszen olyan előzékeny a színházlátogató közönséggel szemben, hogy »ujdonságokat« is vesz tel reper-toir-jába.

»A Pont-Biquet család« legújabb fordításu francia vigjátékot adatta »minden vidéki színpadot megelőzőleg itt másodsor«. Megemlítjük, miszerint első alkalommal már, midőn színrekerült ezen legújabb vigjáték, a közönség az első felvonás után nagyobb részt elszéledt, mert Csóka szintársulata nem képes jobb darabot előadni. Elhallgattuk volna ezt ha Csóka ezen »ujdonság« előadása által, ismételve nem él vissza a türelmes [szabadkai publikum

kedélyességével. Csóka port akar hinteni a közönség szemébe, hogy »a legújabb ujdonságot« adja elő, ezzel azt akarva tüntetni, miszerint nem sajnál anyagi áldozatot sem, hogy az általa félrevezetett közönségnek »ujdonság«-ot hoz. Mintha nem tudnók, hogy ezen »ujdonság« Csókának egy krajczárjába sem kerül. De tekintve ettől, nem elég, ha a direktor csupán a színlapon mutatja be »a legújabb ujdonságot« kell, hogy ezeket méltóan be is mutathassa. Erre azonban jelenlegi társulatával nem képes, amit a közönség nagyon is belátott, mert míg ezen »ujdonság« első előadása alkalmával a nézők nagyobb része már az első felvonás után eltűnt, addig ezen »ujdonság«-nak f. hó 20-án történt másodssori előadása üres padok előtt folyt.

Az előadás részletes bírálásába nem bocsátkozunk, annyit azonban fölemlíteni kénytelenek vagyunk, miszerint egy-két szereplő kivételével, az egész személyzet szerep nemtudással és határozott rossz játékkal tündökölt.

Irodalmi esemény számba megy a »Magyar Gényusz«-nak legújabb száma. Páratlanul áll még a külföldi szépirodalmi lapok között is e szám, úgy a szövegnek magas irodalmi értéke, gazdagsága és aktualitása valamint a gyönyörű illusztrációk egész sorozata által. Legelső helyen kell kiemelnünk, hogy a »Magyar Gényusz« jelen számában kezd meg Gonda Dezső »Agnes« című nagy-érdekű regényét. Gonda Dezső a legkiválóbb magyar novellisták egyike s elbeszélő fényes tehetségét ez érdekfeszítő regényben pazaran csillogtatja. A mese érdekes szövegét egyesíti a lélektani elemzés bravurosságával, a jellemek hű rajzát az események rohamosságával. Megragadó érzelmeivel, gyönyörű magfáros nyelvezetével, plasztikus leírásával olyan regényírónak mutatkozik, a ki hivatva van helyet foglalni a légielők között. Ugyancsak e számban nyitja meg a »Magyar Gényusz« »Orvosi szalon« című rovatát, melynek vezetéséhez sikerült megnyernie az orvosi és irodalmi körökben egyaránt nagyrebecsült orvost és író, Dr. Feleki Sándort. De hogy megközelítő képet adjunk a »Magyar Gényusz« e számáról, közöljük tartalomjegyzékét: A főthi dal jubileuma (három képpel). Salamon Ferencz (arczképpel). Tennyson lord (arczképpel). A német császár Bécsben (kép) A távlovaglás (két képpel). Gonda Dezső: Agnes (regény). Cerri Gyula: műszaki csapataink újjá szervezése. Bede Jób: Szegényes temetések. Vértesi Dezső: az élet naplóiban Dr. Feleki Sándor: Orvosi szalon. Róna Béla: Erdőben. Képek: Mária Terézia főhercegnő. A német távlovagló Kisebren. A vén bűnös. Kolera képek. Arczképek: Vörösmarty, Salamon Ferencz, Tennyson, K. Kopácsy Juliska, Reizenstein főhadnagy.

A »Magyar Gényusz« a legszebb, legfényesebb, de e mellett a legolcsóbb hetilap, melynek előfizetési ára egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VI. Aradi utca 8. sz.

Tanügy.

Hönigsberg Márk francia nyelvmester f. évi november hó 1-én az izr. hitközség iskolai helység egyik tantermében (Eötvös utca, Geiger Adolf féle ház) francia nyelv tanfolyamot nyit és pedig a polgári leány iskolába és a nőképezdebe járó tanulók részére. A tanfolyam két részre lesz osztva, kezdőknek minden hétfőn, szerdán és pénteken; haladóknak minden kedden, csütörtökön és szombaton 4-5-jg esetleg 4½-5½-ig.

Tanítási díj havonta 2 frt. Beiratások holnap azaz hétfőtől kezdve mindennap 4-5-ig ugyancsak fönnevezett iskolai helyiségben eszközöltetnek.

H I R E K.

A pallos-szegedi országuton levő fasorból az dolgozó kövezők derűre, borura nyesik ki a fákat. Kérdjük van-e hatóságunknak erről tudomása? Ha igen, mi jogon és mi célból történik az irtás?

Ilyen még nem volt Szabadkáu. Hogy menyire kedvelt városunkban Csóka és társulata mutatja az az elvitázhatatlan tény, hogy több helybeli család a téli szini idényre a szegedi színházba járnak át. Már eddig is többen rándultak szegedre és mint haljuk, ezt sokan követni fogják. Azt hisszük e körülmény eléggé illusztrálja a szabadkai viszonyokat e tekintetben is, és fényes tanujelét adja azon állításunknak, hogy a színügyi bizottság nem teljesíti azon kötelességét, melyet Csóka Sándor az ideig társulatával szemben jogosan elvárt tőle a nagyközönség.

Oktoberi vásárunk dacára a kolerás híreknek népesnek mutatkozik. Különösen nagy a forgalom a lóvásáron, hol a kereslet nagyobb a kínálatnál.

Dr. Aotunovits József országgyűlési képviselőnk, mint megbízható forrásból értesülünk, országgyűlésben semmi szin alatt sem fogja szavazatát adni arra, hogy Hentzi megkoszoráztassék. Üdvözljük!

A „Szigethi és Németh”-féle sajtóperben az összes bejelentett tanuk megidézettek.

Elvesztette a vásárra szánt pénzét, Sárcevic Istvánné gazdaasszony. Állítása szerint még a házból való elindulásakor az udvarban ránthatta ki zsebéből s alapos gyanuja lakónője Ifkovic Macza ellen irányul ki szerinte a pénzt megtalálta, feljelentést tett ellene a rendőrségnél.

A záróra a vásár tartamára az az szombat vasárnap és hétfőre nézve a rendőrkapitány által felfüggesztette. Helyeseljük az intézkedést.

Csóka szintársulatának némely tagja igen szorgalmasan „működik” és pedig nem csupán a rendes esteli előadásokon, hanem előadás után a kocsmában és kávéházakban folytatják „működésüket” a színügyi bizottsági elnök társaságában. Tivornyáznak, botrányokat idéznek elő és ittas fővel békés polgárokat ok nélkül inzultálnak. Ajánljuk ezen művészeknek, hogy inkább tanulják be jobban szerepeiket és rezerválják amugyis silány tehetségüket a színházlátogató közönség részére talán sikerülne akkor a telet Szabadkán kihuzni!

Meglopta a kocsisa. Engelmann Ignác helybeli edénykereskedő jelentést tett a rendőrségnél, hogy Doszpod János nevű kocsisa éjjel szobájába hatolt s tőle — mialatt mélyen aludt — 90 frtot tartalmazó pénztárczáját ellopta s megszökött.

Betöréses lopás. Kelebián Faltum Antal szállásán ismeretlen tettesek az első szoba ablakát betörve, behatoltak s onnan 2 dunya 8 nagyobb és 2 kisebb vánkost elvittek.

Érdekes látványnak szemtanui voltak tegnapelőtt este a «Nemzeti» szálloda kávéházi vendégei: «Házi» óriásunk Wilhelm Otto a teke asztalnál versenyt játszott Bányai Márton 32 éves törpével. Az első borzalmas nagy tenyereitől nem volt képes a tekebotot kellően kezelni, míg a másik ritka kis növése folytán alig érte el az asztalt. Mindamellett a törpe lett győztessé.

Nappali előadás. Csóka Sándor élelmes ember, ezt belátja már Szabadka város közönsége és az elnök kivételével a színügyi bizottság is, mely utóbbi nem engedte meg, hogy Ali ben Aissa fakir nálunk felléphessen.

A társulat egynémelyik tagja a látványossággal egybekötött előadás elmaradásáért kárpótolni akarta a szabadkai publikumot, mely épületes mutatóvány szemtanuja volt f. hó 19-én a Pest szálloda összes földszini csarnokaiban. Az egyik nem mindennapi hangulatot teremtve magának (kissé pityókosan tehát) egyik kávéházi törzsvendéget a legsértőbb módon insultálta. A megtámadott még csak védekezni sem tudott, mert oly dologért vonta felelősségre, melyre a „Szabadság” lap szerkesztője az egyedüli hivatott egyén bővebb fölvilágosítást adni. Miután így nem tudott boldogulni, segítséget keresett és önkényt ajánlkozott is a fényes botrány kivételére egy másik színész, — önmaga is ujdonság nálunk — ki is azon hőstétet vitte véghez, hogy a pajtása által insultált egyén inggallérját akkor találta összeszorítani, mikor annak teljhatalmu tulajdonosa is benne volt. Az inggallér összeszorított helyzetében nem tehetett semmit, miért is annak tulajdonosa a színész urat illetve annak arczbőrét három egymásutáni szabályszerű 3/4-es tomporlökés-szerű amerikai boxolás segítségével a *kellő vastagságra dugasztá.*

Elfogott hamis pénzverők. A szegedi rendőrség hétfőn este ritka szerencsés fogást csinált. Kézrekerített egy híres hamis pénzverőt, a ki ezerszámra gyártotta az ezüst forintosokat és elárasztotta azokkal az egész országot. Az illetőt Sch a a f Jakabnak hívják, hitvesgyilkosságért husz évre volt elítélve. de két év előtt feltételesan szabadságra b o c s á t o t t á k. Rainer főkapitány házkutatást tartott nála és felfedezte pénzverdejét, mely a pincze alatt egy rejtett kamrában van, felszerelve a legkitűnőbb lyukasztó nyomó gépekkel, finom műszerekkel, nagy ügyességgel vésett pénzmintákkal. E helyiségben a kész és félig kész ezüstforintosok egész halmokban heverték. A hamisítványok kitűnően sikerültek; nyomásuk korrekt, csengésük tiszta, pakfongból vannak, de oly jól ezüstözve, hogy az ezüstpróbát is kiállják, csak a „bizalmam az ősi erényben” köriratukról, mely kevésbé sikerült, ismerhetők fel.

Nyilttér. *)

Színészkörökben azt a hírt korpoltálják mintha én az alkalmából, hogy f. hó 19-én és illetve 20-án Csóka társulatának két tagja által minden ok nélkül ittas emberekhez méltó kifejezésekkel illettem, és az egyik által 3-szor arczul csapatam volna.

Ezenel kijelentem, miszerint a dolog szóról-szóra úgy történt a mint ez a „Szabadság” mai számának „Hírek” rovatában „Nappali előadás” című közleményben van feltüntetve.

A ki tehát ezt csak egy szóval is más-kép tünteti fel, azt aljas hazug embernek kell nyilvánítanom.

Egyben kijelentem, hogy én a „Szabadság” szini rovatának vezetője soha nem voltam, nem is vagyok.

Weitzenfeld Lipót.

Báli selyemszöveteket méterenkint 55 krtól 9 frt 85 krig (mintegy 300 különböző árnyalat és színben) szállít, megrendelt egyes öltönyökre, vagy végekben is postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben** Minták postafordulóval küldetnek, Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

*) E rovatban közlöteért nem vállal felelősséget a Szerk.

SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAP TULAJDONOS

Nyomatott **KARDOS F.-nél** Szabadkán.

Egy üzlethelyiség raktárral és pinczével élénk helyen azonnal kiadó.

Bővebb értesítést ad **Mamuzsich Antal** fűszerkereskedő.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy helyben **Vojnits Máté-féle házban Petőfi-utca 80. szám** alatt az ugynevezett baromfi-piacon egy mai igényeknek megfelelő.

Tűzifa és szén raktárt nyitottam, a hol mindennemű **ölfa**, s pedig **bükkfa, gyertyánfa, agácfa** a legpontosabb kiszolgálás mellett ugy **öl-számra** mint **vaggonszámra** valamint **felvágva**, továbbá mindennemű **szén** u. m. **Salgótarjáni, Poroszszen (Coaksz)** mindenkor kisebb vagy nagyobb mennyiségben t. cimed rendelkezésére áll.

Midőn t. cimed b. pártfogását kikérem, előre is biztosítom a pontos és gyors kiszolgálásra és t. vevőim kényelmére pedig állandóan kocsit fogok tartani, hogy rendeléseit lehetőleg azonnal elszállíthassam.

Tűzifa árak:

Vágottfa métermázsankint — frt 90 kr.
Gyertyán hasábfá, ölenkint 13 „ — „
Gömbfa „ 11 „ — „
Poroszszen métermkint . 2 „ — „
Salgótarjáni szén métermkint 1 „ 40 „

Megrendelések **Braun Herman** fiacég (Kossuth-utca) és **Karsai Bertalan** urak (Egressy-utca) irodájában elfogadtatnak.

Magamat a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, maradok tisztelettel

Klein Lipót.

Szabadkán az I. körben, Szerdahelyi-utczában 18-ik szám alatt levő

„Arany Sas”

című koresmaházam szabad kézből, örök áron eladó.

Az eladás módzatára nézve megbizottam tek. Kertész Nándor nyugalm. városi tanácsnok ural minden időben értekezhetni.

Szarits Károly.

STERN
ADOLF
varrógép raktára
SZABADKÁN
Batthyány (Gösfürdő) utca.
3-4

Ajánlja

Singer, Howe, Weller-Wilson s karikahajós német és angol-gyártmányu

varró- és kötő-gépeit

családok és iparosok részére ugy **késszép** mint **részletfizetés** mellett jutányos árban.

Nemkülönb minden e szakba vágó **GÉPEK** és **RÉSZEK** nálam beszerezhetők.

Javítások a leggyorsabban eszközöltenek